

ALLAH VE RASÛLÜ'NÜN SEVGİSİ*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Cumanız mübarek olsun, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Allah-u Teâlâ Hazretleri sizi dünyanın ve ahiretin hayırlarına erdirdin... Şerlerinden korusun...

Peygambecdis-i şerif, Taberânî tarafından rivâyet edilmiş. Allah rahmet eylesin o hadis alimine... Peygamber SAS Hazretleri bu hadis-i şeriflerinde buyuruyorlar ki:¹

إِنْ أَحْبَبْتُمْ أَنْ يُحِبَّكُمْ اللَّهُ وَرَسُولُهُ فَأَدُّوا إِذَا
أَتَمِنْتُمْ وَأَصْدِقُوا إِذَا حَدَّثْتُمْ وَأَحْسِنُوا جَوَارَ
مَنْ جَاوَرَكُمْ

(طب. عن عبد الرحمن بن أبي قراد السلمى)

RE. 150/9 (*In ahbebtüm en yuhibbekümü'llâhu ve rasûlühû: Feeddû ize'tümintüm, ve asdikù izâ haddestüm, ve ahsinû civâra men câveraküm.*)
Sadaka rasûlü'llâh, ve netaka habîbu'llâh.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.320, no:6517; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.1231; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.VII, s.331; İbn-i Amr eş-Şeybânî, *el-Âhad ve'l- Mesânî*, c.III, s.81, no:1397; Abdurrahman ibn-i Ebî Karad es-Sülemî RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.IV, s.257, no:6705; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.1259, no:43278; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.VI, s.429, no:5476.

Rasûlüllah Efendimiz'in sözleri elbette sözlerin ven güzeli, en doğrusudur. Allah şefaatine erdirsin... Bakın, ne güzel bir ümitlendirici başlangıç var hadis-i şerifin başında... Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:

(In ahbebtüm en yuhibbekümü'llàhu ve rasûlühû) “Eğer Allah'ın ve Rasûlü'nün sizi sevmesini istiyorsanız...” Ne kadar güzel! İstemez olur muyuz, canımız fedâ... Her şeyimiz fedâ...

Zaten her şeyimiz Allah'tan. Her şeyimiz Allah yoluna fedâ olsun. Rasûlüllah'ın aşkına, yoluna feda olsun her şeyimiz. İsteriz tabii.

“—Eğer siz Allah'ın ve Rasûlü'nün sizi sevmesini isterseniz...” diye başlıyor Peygamber Efendimiz bu hadis-i şerifine. İstemez miyiz, cân u gönülden istiyoruz. O halde can kulağıyla dinleyelim! Ne emrediyor arkasından?.. Yâni, bu emrettiği şeyleri yaptığımız zaman Allah da bizi sevecek, rasûlü, Muhammed-i Mustafâsı da

—salla'llàhu aleyhi ve âlihi ve selleme teslîmen kesîrâ— o da sevecek. Alemlerin Rabbi Allah-u Teâlâ Hazretleri *—celle celâlühû ve amme nevâlühû ve lâ ilâhe gayruh—* sevecek ve Rasûlü sevecek. Ne kadar güzel!.. Can kulağıyla dinliyoruz. O sevgiyi kazanmak istiyorsanız, şunları yapın diye emrediyor:

1. *(Feeddû ize'tümintüm)* “Size emniyet olduğu, güvenildiği, size bir emanet verildiği zaman, siz o emaneti geriye iade ediniz, veriniz.

2. *(Ve asdikù izâ haddestüm)* Konuştuğunuz zaman doğru konuşunuz.
3. *(Ve ahsinû civâre men câveraküm)* Sizin etrafınızda oturan, bulunan insanların hakkını verin, komşuluğunu güzel yapın, onlarla iyi münasebetlerinizi sürdürün, münasebetlerinizi iyi eyleyin!”

E bunların hepsi kolay... Allah'ın izniyle, Allah'ın yardımıyla yapabileceğimiz şeyler. O halde biraz üzerinde duralım, açıklayalım!

a. Emanete Riayet Edin!

Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

فَادُّوا إِذَا اتُّمِنْتُمْ

(Feeddû ize'tümintüm) “Size bir şey emânet olduğu zaman, onu ödeyiniz, geriye veriniz!” Tabii emânet bahis konusu olduğu zaman, “Emânet nedir?” diye bir soru sorulacak. Onun izahı, önemli bir konu. Emânet çünkü çok geniş bir kavram, çok mânâlar taşıyan, derin mânâlar taşıyan bir kelime...

Emânet en basit mânâsıyla, sizin de hemen şu anda anladığınız, kabul ettiğiniz mânâsıyla; birisinin size bir zaman için koruyuver şunu diye verdiği bir parayı veya eşyayı veya daha başka bir varlığı, geriye gelip, “Haydi artık sana verdiğim şeyi bana geri ver! O benimdi ya, senin yanına bir müddet için bırakmıştım ya, emânet bırakmıştım ya, işte onu geri ver!” dediği zaman, vermek.

Şimdi bu tabii, en basit mânâsıyla hatıra gelen bu bahis konusu. İslâm'ın emirlerinde taba-ka tabaka, mertebe mertebe, derece derece, yücelerden yücelere doğru, aşağılardan yukarıya doğru, her insanın gönlüne ve seviyesine hitap eden bir hal vardır. Yâni Allah'ın emrini dağdaki çoban da anlar, kendi seviyesine göre uygular; çok büyük bir filozof, çok büyük bir alim de anlar, o da kendi seviyesine göre uygular. Tabii akılları nisbetinde Allah'ın o emrinden mânâyı çıkartırlar, irfanları nisbetinde uygularlar, ona göre de tabii sevapları çok olur. Yâni irfanı dar olan, az olan, anlayışı kıt olan, sade ve basit olan bir sevap alır ama irfanı derin olan, ârif olan, kâmil olan, mukarreb olan, çok yüksek olan insanın sevabı da çok fazla olur.

Tabii birisi sana malını vermiş. Hani eski devirde, gidelim zamanın içinden şöyle Rasûlüllah SAS Efendimiz'in yaşadığı ve bu mübarek hadislerini söylediği toplumun içine, o zamana, tarihin o sayfalarına gidelim. O zaman ne oluyordu? O zaman toplum, hele Peygamber Efendimiz'in içinde yetiştiği Hicaz ahalisi, sade ve basit bir hayat sürüyorlardı. İmkânları azdı, lüksleri, refahları yoktu. Geçim sıkıntısı içinde hayatlarını sürdürme mücadelesi veriyorlardı. Yiyecekleri kıttı, kıtlık çekiyorlardı. Sıcaktan yanıyorlardı, suları azdı, evleri basitti.

Tabii, İslâm geldiği zaman, insanlara birbirlerini sevmesini emretti, birbirlerine yardım etmelerini emretti.

Zenginin fakiri kollamasını, kendi imkânlarını ona vermesini, kendi imkânlarından fakirlerin

de istifade etmesini sağlamasını istedi. Zekâtı farz kıldı. Sadakaları emretti. Malıyla insanın yapacağı hayırların çok sevaplı olduğunu bildirdi. Servetin âdil dağıtılmasını, yoksulların bunlardan istifade etmesini, acizlerin korunup kollanmasını sağladı.

İslâm, sosyal yönü çok kıymetli olan bir sistem... Yâni, hani sosyal adâlet diyorlar 20. Yüzyıl'ın insanları sosyal devlet diyorlar; insanların haklarını koruyan, kollayan devlet... Yâni İslâm kadar sosyal adâleti, insanların hukukunu koruyan, insanlara acıyan, insanları birbirlerine bağlayan, insanları birbirlerine sevdiren, insanları birbirlerine fedâkarca, kardeşçe hizmet ettiren, sevap kazanmak aşkıyla fedâkârlık yaptıran bir başka sistem olamaz. En mükemmel sistem, bu bakımdan İslâm...

İslâm bunları sağladı. Ondan sonra Allah'ın dinini yaymak için hakkın, hakîkatin hakim olmasını sağlamak için, haksızlıkların, zulümlerin, istismarların, sömürmelerin, insanların insanlara zulmetmesinin engellenmesi için cihadı emretti.

Yâni, “Hiç bir zalim, bir mazlumu asıp kesip öldüremeyecek... Hiç bir açığöz, başkalarının malını, servetini haksız yere sömüremeyecek... Hiç bir kötü insan zorbalığa dayanarak kötülüğünü sürdüremeyecek... Birtakım güçlü kuvvetli herifler halkın ensesinde boza pişirmeyecek; yâni onu vurup, kırıp, ezip, mağdur duruma getirmeyecek!” diye İslâm ağırlığını koydu ve bunun için bir mücadele başlattı.

Tabii bu mücadelenin iki yönü var: İnsanları bir içten eğitmek yönü var. Bir insanın iyi insan olması için, ilk önce içinde bir mücadele olması lâzım; bunu koydu. İnsanın nefsiyle cihadını koydu İslâm... Çünkü kötü insanlar da kendi nefsinin esiri, şeytanın esiri olduğu için kötü oluyor. “En mühim cihad, insanın kendi nefsiyle cihad etmesidir.” diye, İslâm bunu getirdi, koydu. Herkes kendi içindeki kötü duygularla, kendi nefsiyle, kendi şeytanıyla mücadele edecek, onu yenecek. En büyük cihad bu... Bu olduğu zaman, zaten öteki cihada lüzum kalmayacak. Herkes karşısındakinin hakkını verecek, karşısındakini sevecek, ona iyi davranacak... Böylece dünyada özlenen insanca yaşayış tahakkuk edecek. O bakımdan o büyük cihad.

Tabii bir de, normal cihad dediğimiz zaman hatırımıza gelen, düşmanla savaşmak hususu var. Tabii bunu da emretti. Onun için, birçok kimse Allah’ın rızasını kazanmak maksadıyla mücahid oldular, murabıt oldular. *Murabıt*, biliyorsunuz, hudutlardaki ribat denilen kalelere gidip orada nöbet tutan; böylece İslâm âleminin, İslâm devletinin emniyetini, güvenini, insanların huzur içinde, rahatça, korkusuzca yaşamalarını sağlayan fedâkâr insanlar demek. Bunlar çok sevaplı olduğu için insanlar kalktılar, bir yerlere gittiler. Ailesiyle vedalaştılar, büyüklerinin elini öptüler, helallik dilediler:

“—Allah’a ısmarladık ben gidiyorum.”

“—Nereye gidiyorsun?..”

“—Hudutlarda Allah rızası için beklemeye gidiyorum. Allah rızası için düşmanla cihad etmeye gidiyorum. Allah rızası için, İslâm’ı dünyanın her yerine yaymaya gidiyorum.”

“—Peki malların mülklerin ne olacak?.. Meselâ bir insan gidiyor, parası pulu ne olacak?”

Filanca kardeşine gidiyor; komşusuna, tanıdığına, akrabasına, dostuna gidiyor:

“—Şu sandık senin yanında kalsın, ben gelince alacağım. Gelinceye kadar, ne de olsa evde kimse yok, telef olabilir, çalınabilir, alınabilir. Bu sende kalsın.” diyor.

İşte bu bir emânet... Veyahut daha başka şeyler. Ben bir misalle böyle söyledim. İşte bu emanetler. Adam geri geldiği zaman, “Ver sandığımı, çekmecemi, kasamı!” deyince, tabii verilmesi lâzım! En basiti bu... Toplum içinde emanete riayet etmek, emaneti korumak, ondan sonra da sahibine vermek denilince, ilk hatıra gelen bu...

Bunu mü’min insan böyle yapar. Münafık ne yapar? İmanı zayıf, dışı mü’min içi bozuk insan ne yapar?.. “Vermedin öyle bir şey...” der, “Yok!” der, “Kayboldu.” der “Telef oldu.” der. Yâni emanetin üstüne yatar, emaneti geri vermez. Tabii bu bir çeşit hırsızlık, bir çeşit büyük haksızlık, bir çeşit büyük zulüm... Bunun böyle olmaması lâzım! Emânetin sahibine verilmesi lâzım!..

Tamam, sade bir insanın basit, ilk anda hatırına gelen emâneti yerine getirmek, emaneti sahibine geri vermek mânâsı bu. Bunu yaptın mı, Allah ve Rasûlüllah sever. Gerçekten işte birisinin hakkını çığnemiyorsun, yutmuyorsun, iç etmiyorsun, gasb etmiyorsun, yalanla, dolanla kendine çekmiyorsun, almıyorsun; sahibine veriyorsun. Zaten senin değil, veriyorsun... Tamam Allah sever ama, emânet sadece bu değil... İnsanın evlatları anne babaya emânet... Ondan sonra bu şeriat, Allah'ın ahkâmı bize bir emânet... Biz bu emanete riayet etmeliyiz, onu yerine getirmeliyiz, o ahkâma göre yaşamalıyız. Geniş mânâları var emanetin... Şu vatan, ecdadımızın bize emaneti... Bunu korumamız lâzım!..

İşte böyle emânet halka halka, ufuk ufuk genişliyor. İnsanın kalitesi yükseldikçe, emanetin sahası da genişliyor. Bütün emanetlere insanın riayet etmesi lâzım! Birisine bir şey verildi mi, sahibi istediği zaman, geriye onu vermek lâzım! Muhafaza edeceksiniz, koruyacaksınız, istendiği zaman geri vereceksiniz. Çocuklarınız Allah'ın emaneti... Onları iyi koruyacaksınız, mü'min yetiştireceksiniz, iyi terbiye edeceksiniz. Ondan sonra topluma faydalı insanlar olacaklar.

Allah size iman vermiş, iman bir emânet, nasib etmiş. Bu imanı koruyacaksınız. İmanınızı zedeletmeyeceksiniz. Allah size din vermiş, sizi Ümmet-i Muhammed'den kılmış; o dini koruyacaksınız, o bir emânet... Allah size ahkâmını indirmiş, o ahkâm emânet. O emanete riayet edeceksiniz, onu rafa kaldırmayacaksınız,

çiğnemeyeceksiniz, uyacaksınız. İşte böyle derece derece, tabii hepsi emânet.

Peki, bu emânetin geniş mânâsı, biraz bizim kendi hayal gücümüzün genişliğinden kaynaklanan bir genişletme mi acaba?.. Yâni biz mi biraz böyle hayalimiz geniş olduğundan, emaneti basit mânâsından çıkartıp da, böyle kocaman, bir hayat boyu insanın omuzlarını çatırdatan büyük bir sorumluluk duygusu haline getiriyoruz?.. Hayır!.. Kur'an-ı Kerim'de Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki, *bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا
وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا

(الأحزاب: 72)

(*Innâ aradne'l-emânete ale's-semâvâti ve'l-ardı ve'l-cibâli feebejne en yahmilnehâ ve eşfakne minhâ ve hamelehe'l-insân, innehû kâne zalûmen cehûlâ.*) (Ahzab, 33/72) *Sadaka'llâhu'l-azîm.*

Ne kadar mühim bir ayet-i kerime. İşte Allah burada emaneti en geniş mânâsıyla bize bildiriyor. O din, o sorumluluk, o ahkâm-ı ilâhî, o insanın akli olması dolayısıyla, insan olması dolayısıyla, hayat verilip dünyaya gönderilmesi dolayısıyla, Allah'ın kendisine yüklediği sorumluluk... Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki:

“Bu emâneti biz Azîmü’ş-şân semâlara, yere, dağlara sunduk, ‘Alır mısın bu emaneti, yüklenir misin?’ diye. (*Feebeyne en yahmilnehâ*) ‘Yapamam yâ Rabbi!’ diye çekindiler, kaçındılar. (*Ve eşfakne minhâ*) Ondan korktular, şafak attı. ‘Eyvah!’ dediler, korktular, muazzam bir korku geldi içlerine. Dağlar, yeryüzü, gökyüzü, semâlar kabul edemedi bu emâneti... (*Ve hamelehe’l- insân*) İnsanoğlu kabullendi.”

Adem AS’a Allah-u Teâlâ Hazretleri teklif eylemiş.

“—Emâneti alır mısın?..”

“—Alırım yâ Rabbi, sonunda ne var?..”

“—Emânete riayet edersen, cennete girmek var...

Emaneti koruyamazsan, riayet edemezsen, emanete hıyanet durumu olursa; o zaman da cehenneme düşersin.”

“—Eh, cennet varsa, kabul ettim.” buyurmuş Adem Atamız diye de rivâyet ediliyor hadis-i şeriflerde.

İşte bu büyük sorumluluk... “İnsanoğlu bunu yüklendi, (*innehû kâne zalûmen cehûlâ*) çok zalimdir bu insanoğlu, çok cahildir.” (Ahzab, 33/72)

Bilse, bu büyük sorumluluğu kabul eder miydi?.. E ne olacaktı?.. Kaçınırdı o da. Dağlar gibi, semâlar gibi, yeryüzü gibi kaçınırdı.

Hazret-i Ömer RA:

“—Keşke yâ Ömer, anan seni doğurmasaydı...” dememiş mi?

Kendisi için, korkmuş. Yâni, iyi müslüman olmanın zorluğu ve hayatın yükümlülükleri, sorumlulukları onu korkutmuş.

“—İyi yapamazsam cehenneme gireceğime, keşke anam beni doğurmasaydı, dünyaya gelmeseydim. Keşke tarlalarda, arazide ot olsaydım; işte yeşerirdim, kururdum, giderdim...” gibi sözler söylemiş.

Bunlar neyi gösteriyor?.. Emanetin ne kadar muazzam olduğunu gösteriyor.

Kur’an-ı Kerim’de bunun, emanetin geniş mânâsıyla açıklandığını, böylece bu ayet-i kerimeden görmüş oluyoruz. Muazzam bir ayet-i kerime bu...

Demek ki o emanete riayet edeceğiz. Asıl Allah’ın bize yüklediği sorumluluğu taşıyacağız. Allah’a kulluğumuzu güzel yapacağız. İşin aslı bu... Ama en basit mânâsı: Arkadaşımızın bize verdiği eşyayı istediği zaman geri vermek.

Tabii bu hayat boyu sürecek bir faaliyet. Allah-u Teâlâ Hazretleri bize zikrinde, şüküründe, hüsn-ü ibadetinde yardımcı olsun... Kolay bir şey değil.

b. Konuştuğunuz Zaman Doğru Söyleyin!

İkincisi:

وَأَصْدِقُوا إِذَا حَدَّثْتُمْ

(*Ve asdikû izâ haddestüm*) “Konuştuğunuz zaman doğru söyleyin!” İşte bu da, son derece önemli bir husus...

“–Yaparız bunu, kolay...”

Kolay değil, bu kolaylıkla yapılmıyor. Geçen gün arkadaşlarla sohbet ediyorduk. Bir arkadaşı anlatıyor öteki arkadaşları:

“–Bulunduğu yerde birkaç tane yalan söyler. Bir gün bir şey söyler, ertesi gün başka bir şey söyler, daha ertesi gün daha başka bir şey söyler...” diyor.

Olmaz! “Yalanla iman bir arada eğleşmez.” demişler dedelerimiz. Ne demek?.. İmanın olduğu yerde yalan olmaz, yalanın olduğu yerde de iman zedelenir, iman kalmaz.

“–Sen Allah’tan korkmuyor musun?.. Allah seni duymuyor mu?.. Allah seni görmüyor mu?.. Bu yalanı nasıl söylersin sen müslüman olarak?.. Demek ki, imanında bir kusur var. Demek ki, Allah’ın seni gördüğünün farkında değilsin, duyduğunun farkında değilsin, sorumluluğunun farkında değilsin... O zaman, ondan söylüyorsun.” diye, insan hayret ediyor.

Demek ki, insan müslüman olduğu halde, hatta “İşte iyi müslüman olayım, ahlâkımı terbiye edeyim, vicdan eğitimi, ruh eğitimi geçireyim!” diye derviş olduğu halde, tasavvufa intisab ettiği halde, demek ki işleri, ev ödevlerini yapmıyor. Hani öğrenci olarak okula da kaydoluyor ama sene sonunda karnesi zayıf dolu, sınıfta kalıyor.

Neden?.. Verilen ödevleri yapmadı, derslerini çalışmadı, hocalarının verdiği eğitimi almadı. Ondan elbette sınıfta kalıyor, geçemiyor. Geçirsek adaletsizlik olur, toplum yıkılır. Çalışan

gececek, çalışmayan cezasını çekecek... İşte onu yapamıyor demek ki... Müslümanlığı yapamıyor bazı insan, tasavvufu yapamıyor; dervişliği, erenler, evliyâlar yolunda yürüyüşü yapamıyor. Allah korusun... Allah yardımcımız olsun...

Yâni, kolay değil doğru sözlü olmak, dosdoğru sözlü olmak... Sen dosdoğru olmaya söz verersen, dosdoğru olmak seni dürüst insan olmağa götürür, iyi şeyler yapmaya götürür. İyi şeyler yapmak da cennete götürür. Bunu, daha önceki konuşmalarımızda hadis-i şeriflerde geçmişti, açıklamıştık sanıyorum.

Doğru sözlü olmaya da çok dikkat edeceğiz. Bunun mühim bir prensip olduğunu yazacağız aklımıza, hatırımızdan hiç çıkartmayacağız. “Yok, ben yalan söylememeliyim, daima doğruyu söylemeliyim!” diyeceğiz, sözümüzün doğru olmasına gayret edeceğiz.

“—Efendim işte söyledim öyle ama, şaka yaptım!”

Yalanla şaka olmaz. Yalandan üretilmiş, yalan üzerine kurulan şaka olmaz. O şaka değil, yalandır. İşte öyle olmaması lâzım, doğru olması lâzım yaptığı şeyin...

“—İşte nisan bir şakası yaptım...”

Öyle şey de olmaz. O bizim kendi örfümüzde, âdetimizde olan bir şey değil. Her şeyi doğruluk esasına kurmuş bir ümmetiz. Bizim kendimize göre örfümüz, adetimiz var. Yalanı adet etmeyiz. Topluma bir gün yalan söylemeyi egzersiz yaptırmayız.

“–Nisan bir’de herkes yalan söyleyebilir...”

Sen milleti yalana alıştıırıyorsun! Çocuk hikâyelerinde falanca hayvan filanca hayvana şöyle yapıyor da, böyle yapıyor da, aldatıyor bilmem ne... E sen aldatmayı öğretiyorsun. Yâni o hayvan hikâyelerinde ve sâirelerde ahlâksızlık, sahtekârlık vs... Onları mı öğretmek lâzım, dürüstlüğü mü öğretmek lâzım?..

Dürüstlüğü öğretmek lâzım!

“–Dürüst olursan hem dünyada, hem ahirette yükselirsin, yüce bir insan olursun, mutlu bir insan olursun; toplum da fayda görür. Bu kötü şeyleri yaparsan alçalırsın, toplum da senden zarar görür.” dememiz lâzım!

Bu doğru sözlülüğe her yerde riayet etmemiz lâzım!..

“–Efendim, ben politikacıyım...” demiş birisi.

Bize söz vermişti. Sonra demişler ki:

“–Hani söz vermiştin, bize bir yer ayıracaktın, biz de orada bir hayır yapacaktık, ağaç dikecektik filan...”

“–Ben politikacıyım!..” demiş.

Yâni politikacıysan, yalan söylemek caiz mi politikada?..

Politikacı da olsa, insanın verdiği sözünde durması lâzım!..

Evet, bu zor bir şey demek ki... Bir de toplumumuzda bazı şeylerde adet olmuş. Bir

de adet olsun diye de günler konulmuş. Yalan söyleme günü: Nisan bir... Böyle saçma şey mi olur yâni?.. Hani anneler günü; tamam annelere saygıyı hatırlatıyorsun... Orman günü, orman haftası; tamam, herkes ağaç dikmeyi öğrensin... Bir de nisan bir; haydi yalan söyleme günü, haydi bakayım yalan söylemeye alışın... Şakacıktan yaparak başlarsınız, ondan sonra da profesyonel yalancı olursunuz. Adım adım yükselirsiniz, herkesi aldatırsınız. Böyle şey mi olur?.. Yâni bazı şeylerin, olmaz diye karşısına çıkabilmeliyiz.

Peki konuştuğu zaman doğruyu konuşmazsa bir insan ne olur?.. Münafıklık alâmetidir o. Yâni iyi müslüman olamaz.

Emanete riayet etmek, isteyince geri vermek, emanetin hakkını yapmak, hakkını edâ etmek, birincisiydi. Tamam. Konuştuğu zaman doğruyu konuşmak, yâni doğru sözlü olmak da ikincisi...

c. Komşuluğu Güzel Yapın!

Üçüncüsü:

وَأَحْسِنُوا جِوَارَ مَنْ جَاوَرَكُمْ

(*Ve ahsinû civâre men câvereküm*) “Sizin etrafınızda yaşayan çevrenizdekilerin hukukuna riayet edin, onlarla bir arada bulunuşun hakkını verin, güzel davranın; komşuluğu güzel yapın!”

Bu tabii ev komşuluğunu da hatırlatıyor bize. Tamam evimizin etrafındaki komşularla iyi komşuluk yapalım!.. Ne yapacağız?..

“—İşte bazen, Aşûre Günü oldu mu aşûre kaynatırız, bir tabak da oraya göndeririz. Arada ziyaretine gideriz.”

Hayır, daha samimi olması lâzım!.. *Ahsinû*, güzel yapın diyor. Yâni yapın da nasıl olursa olsun demiyor, yapılan şeyin güzel olmasını emrediyor Peygamber SAS Efendimiz. Yâni, “Komşunuzla komşuluk yapın!” demiyor, “Komşuluğunuzu güzel yapın!” diyor. Yâni niteliği olmasını, yüksek seviyede olmasını, mükemmel olmasını emrediyor.

Bu çok önemli... Çünkü İslâm’da toplum önemli, toplumun fertlerinin birbirini sevmesi önemli... İnsanlar arasındaki münasebetlerin sıcak, sevgiye dayalı, candan bir tarzda olması önemli... Bunu sağlamak için, İslâm çok emirler vermiş bizlere. Biz komşularımızla iyi münasebetlerimizi sürdüreceğiz ve bunu mükemmel bir tarzda, en iyi tarzda ortaya koymağa çalışacağız.

Tabii bu kapı komşumuz da olur, evimizin dairemizin yakınında, bize bitişik olan, karşımızda olan insanlar demek de olabilir. Bize herhangi bir yerde, herhangi bir iş yerinde veya bir topluluk faaliyetinde yanımıza gelmiş insanlar da olur. Yâni bizimle münasebeti olan her insanla, bizim yanımıza gelen, bir müddet bulunan her insanla münasebetlerimizi güzel yapmalıyız.

Peygamber Efendimiz’e Allah-u Teâlâ Hazretleri emrediyor ki:

وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ

حَتَّى يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ

(التوبة: ٦)

(*Ve in ehadün mine'l-müşrikîne'stecârake feecirhu hattâ yesmea kelâma'llâh*) “Müşriklerden birisi senin yanına, civarına, komşuluğuna gelip seni görmek isterse, ‘Nasıl insanmış bakalım peygamber diyorlar, bir göreyim, inceleyeyim durumu.’ diye, böyle yanına gelmek isterse; yanına kabul et ve konuş, anlat İslâm’ı... (*Sümme ebliğhu me'menehû*) Ondan sonra da güvenle, emniyetle, kendisine bir zarar gelmeden kendi beldesine gitmesine de yardımcı ol! Yâni yolda bir hüçûma filan uğramamasını sağla!” (Tevbe, 9/6) diye emrediyor.

Neden?.. Müslüman, yanına gelene İslâm’ı anlatacak; İslâm’ın güzelliğini haliyle, sözüyle, ahlâkıyla gösterecek; adam da sevecek. “Haa, İslâm hak dinmiş. Demek ki, akîde bakımından doğruymuş. Hay Allah ben müşrikmişim, yanlış şeylere tapıyormuşum.” diyecek, vazgeçecek. İslâm’ın güzelliğini anlayacak. “Ya bu güzel bir dinmiş.” İslâm’a girecek. Ahlâkını görecek, “Bu güzel bir ahlâkmış, ben de müslüman olayım!” diyecek. Bu önemli.

Bizim de etrafımızdaki insanlarda iyi tesirler bırakmamız gerektiğini, bunun görevlerimizden bir görev olduğunu hiç unutmamamız gerekiyor. Yâni adam bize bakacak, bizden müslümanlık hakkında hüküm çıkartacak. “Ha, müslümanlar

işte böyle yaşıyor.” diyecek.

Müslümanlık nedir?..

الطُّهُورُ شَطْرُ الْإِيمَانِ

(حم.م.ت. عن أبي مالك الأشعري)

(*Et-tuhûru şatru'l-îmân*)² “Temizlik imanın yarısıdır.” Bir kere müslüman tertemiz bir insandır.

“—Ooo, çok güzel!”

Müslümanlık nedir?.. Dürüstlüktür. Sadakattir, doğru sözlülük, doğru özlülüktür.

“—Ooo, İslâm çok güzel!”

Müslümanlık nedir?.. Sevgi dinidir.

“—Aaa, ne kadar güzel! Birbirleriyle ne kadar güzel içtimaî münasebetleri var müslümanların. Hay Allah bizim toplumlarımızda böyle şey yok. Herkes birbirinin kuyusunu kazıyor.” diyecek

² Müslim, *Sahîh*, c.I, s.203, *Tahàre* 2/1, no:223; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.342, no:22953, 22960; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.174, no:653; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.284, no:3424; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.14, no:37; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.45, no:12; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.42, no:185; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.132; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.189, no:600; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1208; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.II, s.195, no:2043; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, c.IV, s.358; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIV, s.314; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.462, no:3976; Ebû Mâlik el-Eş'arî R'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.487, no:25998; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.658, no:1669; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIV, s.156, no:14009.

bir gayrimüslim, müşrik, kâfir, ne ise, İslâm'a sarılacak. Bütün bunlar bir arada oluşla olur.

Onun için biz, etrafımızda bizimle bir arada olan, herhangi bir sebeple, herhangi bir vesileyle içine girdiğimiz bir toplulukta veya bizim etrafımıza gelmiş olan insanlarda, İslâm hakkında müsbet intibalar, izlenimler meydana gelsin diye özen göstermeliyiz. Temiz olmalıyız, titiz olmalıyız, dikkatli olmalıyız, sözümüze dikkat etmeliyiz, kimseyi kırmamalıyız, centilmen, nazik, kibar olmalıyız, hatırnüvaz olmalıyız... Eski tabirleri de kullanayım biraz, batı kelimelerini kullandığımız gibi, onları da öğrensinler. Hatıra, gönüle riayet eden, karşımızdakinin gönlünü alıcı, gönül yapıcı insanlar olmalıyız ki, adam sevsin, “Ha, İslâm çok güzelmiş!” desin ve İslâm'a koşarak gelsin, atılarak gelsin.

İslâm'ın kucağına bir çocuğun annesinin kucağına atılır gibi böyle isteyerek aşk ile, şevk ile gelmesini böylece biz sağlamalıyız. Sağlamakta rol almalıyız. Bizim sözümüz, davranışımız, işimiz güzel olmalı!..

“—Aaa çok dürüst insan... Aaa çok tatlı bir insan... Aaa çok kibar bir insan... Aaa çok gönül yapıcı bir insan, çok fedakâr bir insan, çok cömert bir insan... Ah onun gibisini görmedim, ne kadar iyi insan!..” dedirtmeliyiz.

Böylece İslâm kazanmalı, İslâm'a teveccüh artmalı, İslâm'a giriş artmalı!..

Bizim vesilemizle birisinin İslâm'a girmesi çok önemli... Bizden nefret ederek de birisinin İslâm'dan kaçması, çok büyük bir vebal. Adam İslâm'a yaklaşmışken İslâm'dan kaçıyor. Müslüman olanlardan birisi öyle demiş:

“—İyi ki müslümanları tanımadan önce Kur'an'ı okuyarak, İslâm'ı inceleyerek müslüman oldum. Yoksa önce müslümanları tanımış olsaydım, 'Haydi canım!' derdim, müslüman olmaktan vazgeçebilirdim. İyi ki önce İslâm'ın kendisini, İslâm'ın ne olduğunu anlamışım da İslâm'ı beğenmişim. Sonra, müslümanların kusurlu olduğunu oradan çıkartabiliyorum da, İslâm'a karşı duygularım zedelenmiyor.” demiş, müslüman olmuş olan bir batılı.

Bu çok önemli aziz ve muhterem kardeşlerim!

Bir hadis-i şerifle sohbetimiz tamam oldu ama, çok güzel bir hadis-i şerif. Bir daha özetleyelim! Peygamber SAS Efendimiz bize güzel bir teşvik hitabıyla başlıyor:

“—Eğer Allah'ın ve Rasûlü'nün sizi sevmesini istiyorsanız...” İstiyoruz.

Âlemlerin Rabbi, Allah-u Teâlâ bizi sevsin ve onun Rasûlü Muhammed-i Mustafâ'sı bizi sevsin. Allah, “Benim has kulum, sevgili kulum!” desin. Rasûlüllah da “Benim has ümmetim!” desin, rüyamıza teşrif buyursun, bizi ihyâ eylesin isteriz.

Ne yapmamız lâzım?..

Üç şey söylüyor Efendimiz:

“—Size bir şey emanet olunduğu zaman emanete riayet edin!

Emanetin hakkını verin, emaneti sahibine verin!”

Emanetle ilgili bir tavsiyesi var. Bu dürüstlüğün simgesi, sorumluluğun alâmeti... Yâni, müslüman sorumlu bir insandır, vazifelerini bilir, onları yapar ve hakka hukuka riayet eder demek bu. Arkasından, ufukta adaletli olmak, herkesin hakkını vermek, haksızlık yapmamak ana prensibi görülüyor.

İkincisi: Konuştuğumuz zaman, doğruyu konuşmayı tavsiye ediyor:

“—Konuşunca doğru konuşun!” diyor.

Bu da çok önemli... Şaka bile olsa yanlış, yalan kullanmayalım! Dosdoğru insanlar olalım, ciddi olalım! Ya hayır söyleyelim, doğruyu söyleyelim; ya da susalım, yanlış bir şey söylemeyelim!..

Birdebizimcivarımızagelen, bizimkomşuluğumuza gelen, bizim çevremize yaklaşan bir kimseye iyi davranalım ki; komşuluk bakımından, arkadaşlık bakımından, iş münasebetleri bakımından, kültürel münasebetler bakımından, beşerî münasebetler bakımından, bizimle bir teması olan insan;

“—Aaa, ayrı bir âlemla karşılaştım, ayrı bir dünya bu müslümanların dünyası ne kadar güzelmiş meğerse... Benim İslâm hakkındaki ilk bilgilerim ne kadar yanlışmış!..” desin,

İslâm'ı sevsin, bizi sevsin, kardeşlerimizin arasına katılsın. Biz de halka halka cihanda genişleyelim!..

Çünkü bizim vazifemiz İslâm'ı cihana yaymak, bütün insanlara tebliğ etmek; bütün insanların Allah'ın iyi kulu olmasını sağlamak, bütün insanların cennete girmesine gayret etmek. Ne kadar ulvî bir gâye!.. Yâni biz istiyoruz ki, bütün insanlar cennete girsin...

“—O zaman acaba cennet kalabalık olmaz mı?..”

Hayır, cennette bütün insanlar için yer var! Peygamber Efendimiz SAS bildiriyor ki:

“—Her insanın cennette ve cehennemde yeri hazırdır. Öyle izdiham bahis konusu değil. ‘Acaba o da girerse ben sıkışırmıyım?’ diye, ‘Benim yerimden biraz azalma olur mu?’ diye bir şey bahis konusu değil. Herkese yer var cennette de, cehennemde de...”

Allah korusun... Yâni bir insan hayatını güzel geçirmişse; cennetteki yerine gider, cehennemdeki yerinden kurtulur. Kötü geçirirse; cehenneme düşer, cennetteki yeri de başkalarına katılır. Ama herkesin yeri var...

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nden, biz tabii kendimiz rızasını istiyoruz, cennetini, cemâlini istiyoruz. Bir de beşer olarak dünya hayatındaki ideali, çalışmalarının gayesi olarak, bütün insanların cennetlik olmasını istemekten daha asil, daha güzel hangi duygu olabilir?.. “Herkes mutlu olsun, herkes cennetlik olsun!” diye istiyoruz, var gücümüzle çalışıyoruz...

Kutuplara gidiyoruz, Sibiryaya gidiyoruz, Afrika'ya gidiyoruz, Gney Amerika'ya gidiyoruz, Avustralya'ya gidiyoruz, dnyanın her yerine gidiyoruz; "Allah'ın dinini bilsinler, Allah'ın yoluna gelsinler, cennet yoluna devam ederek cennete vasıl olsunlar, Allah'ın ikrâmına ersinler!" istiyoruz. Ne kadar güzel bir duygu...

Bizim bu konularda var gücümüzle çalışmamız lâzım, katkıda bulunmamız lâzım!.. Sizin şu radyonuz da böyle bir amaçla kurulmuş. El-hamdü lillâh şimdi seviniyoruz, mutluyuz,

kardeşlerimizden Allah râzı olsun... Sizlerden de râzı olsun ki, bu radyodan şimdi bizim sesimizi Almanya'dan Orta Asya'ya, Kafkasya'ya kadar her yerden âletini ayarlayabilen dinleyebilir. Hadis-i şerîf okuyoruz, hadis-i şerîf izah ediyoruz... Ne kadar güzel kültürel programlarımız var, onları dinlettiriyoruz. Güzel bir Türkçe, ahlâkî, yüksek bir seviye, zengin bir kültür hazinesi... Muazzam bir hazinenin kapısı semâlara açılmış, yeryüzüne mücevherât saçılıyor. Ne kadar güzel!.. Allah bizi hayırlara muvaffak eylesin... Allah hepinizden râzı olsun...

Tabii Recebin son günlerine yaklaşıyoruz. Güzel günler çabuk geçiyor. Mübarek Receb ayı, işte geldi, geçti. Önümüzdeki salıyı çarşambaya bağlayan akşam, Mi'rac Kandili... Receb'in 26'sını 27'sine bağlayan kandil gecemiz. İnşâallah, Allah sağlık, afiyet verirse, size kandil gününde de, Mi'rac Kandilimizle ilgili hitab etmek istiyorum. Allah hepinizden razı olsun...

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlelerinizi iki cihan saadetine nâil eylesin... Cennetiyle cemâliyle müşerref eyleyin sevdiklerinizle beraber...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

15. 12. 1995 - AKRA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

